

Микола Нагірний

Володимир-Волинський педагогічний фаховий коледж
ім. А. Ю. Кримського
mykola76@hotmail.com

УДК 314.743(=161.2)(497.11)"19"
<https://doi.org/10.18485/slavistika.2022.26.2.4>

Оригіналан научни рад
примљен 11.01.2022.
прихваћено за штампу 24.11.2022.

УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА СЕРБІЇ НА СТОРІНКАХ «НОВОЇ ДУМКИ»

Заснований у 1968 році Союз русинів і українців Хорватії через три роки розпочав видавати свій офіційний друкований орган – часопис «Нова думка». За задумом редакції, він повинен був стати дзеркалом русинсько-української громади не тільки на території Хорватії, а й усієї Югославії. Тому частину площі цього друкованого видання було відведено під висвітлення подій в інших югославських республіках, зокрема, Сербії. У даній статті з'ясовується, які саме сторони життя та діяльності сербських українців отримали широке висвітлення на сторінках «Нової думки». Також робиться спроба прослідкувати, наскільки змінювався обсяг зацікавлення сербськими українцями з боку їхніх земляків-журналістів у Хорватії в залежності від періоду та суспільно-політичних обставин і подій, що відбувалися на території Хорватії та сусідньої Сербії.

Ключові слова: «Нова думка», Воєводина, Хорватія, українці, русини, публікації.

Founded in 1968, the Union of Ruthenians and Ukrainians of Croatia introduced its official publication, the *Nova Dumka*, three years later. According to the editorial board, it was to become a mirror of the Ruthenian-Ukrainian community not only in Croatia, but in the whole of Yugoslavia. Therefore, part of the area of this printed publication was set aside for coverage of events in other Yugoslav republics, in particular Serbia. This article clarifies which aspects of the life and work of Serbian Ukrainians have been widely covered in the pages of the *Nova Dumka*. An attempt has also been made to see how much the interest in the Serbian Ukrainians by their fellow-countrymen journalists in Croatia has changed depending on the period and the socio-political circumstances and events that took place in Croatia and neighboring Serbia.

Keywords: *Nova Dumka*, Vojvodina, Croatia, Ukrainians, Ruthenians (Rusyns), publications.

Тривалий час розселення русинів та українців на південнослов'янських землях відбувалося у межах єдиного державно-політичного простору. Спочатку це була Австро-Угорщина, згодом – Югославія. Тому русинсько-українська діаспора цих територій поєднувалася низкою зв'язків різноманітного характеру, активно цікавилася життям споріднених громад у різних республіках однієї держави. Тож не дивно, що «Нова Думка» як офіційний орган Союзу русинів та українців Хорватії приділяла свою увагу висвітленню життя та діяльності своїх земляків із Боснії та Воєводини.

Завдання цієї розвідки – дослідити, про що саме писали журналісти даного видання стосовно русинсько-української спільноти Воєводини.

Територіальні рамки дослідження охоплюють період із 1971 р. (часу виходу першого номеру «Нової думки») до 2014 р., коли часопис мав спільний русинсько-український характер та зміст. Відтоді журнал перейшов у підпорядкування Союзу русинів РХ і став виключно русинським.

Зразком для «Нової думки» її ініціатори бачили видавничу діяльність русинів у Воєводині. Орієнтувалися вони на «Шветлосц» – літературний, культурний і суспільний часопис, який виходив у видавництві «Руське слово» (Kostelnik 2002: 22, 43).

Самі журналісти «Нової думки» згадували, що перед її заснуванням «Руське слово» у Новому Саді почало видавати додаток українською мовою (щомісячник), але це не задовольняло потреб у друкованому слові так, як це робила «Нова думка» (Kostelnik 2002: 196).

Перше редакційна колегія часопису була з різних місць Хорватії і з Нового Саду (Дюро Латяк). На кінець 1970-х років частина редакції жила у Вуковарі, інші – у Баня-Луці, Новому Саді, Руському Керестурі та Шіді. У 1983 р. до редакційної Ради входив Михайло Ляхович зі Сримської Митровиці (Kostelnik 2002: 23, 83).

Сам журнал тривалий час друкувався у друкарні «Руське слово» в Руському Керестурі.

«Нова думка» публікувала матеріали про життя й роботу українців не тільки Хорватії, а й інших республік, насамперед, Боснії та Сербії (зокрема, Воєводини). На сторінках часопису зазначалося, що найбільше їхніх читачів є у Хорватії, а за нею – у Воєводині. Сама редакція наголошувала, що працює для русинів та українців не тільки Хорватії, а й цілої Югославії і збиралася поступово створювати свої кореспондентські пункти у Бачці, Срими та Боснії (Kostelnik 2002: 27, 43, 199, 200).

На обкладинках журналу час від часу з'являлися фото будівель чи малюнки представників русинів та українців Воєводини.

У першому номері серед воєводинських тем опублікували огляд «Культурно-просвітне життя у Сріємі» (Шід, Бачинці, Беркасово, Бикич Дол, Сримська Митровиця) та висвітлювали питання фінансування «Руського слова» (Kostelnik 2002: 14, 24).

Часопис публікував статті та дописи воєводинських русинів та українців, зокрема, Романа Мизя з Нового Саду. Також виходили інтерв'ю з редактором часопису для дітей нашої діаспори в Югославії «Наша заградка» Михайлом Ковачем (Kostelnik 2002: 122).

Журнал публікував інформацію про зв'язки русинсько-української діаспори Воєводини з прабатьківщиною. Зокрема, згадуються візити поета Бориса Олійника та голови товариства «Україна» з Києва Володимира Бровченка до Руського Керестура та Нового Саду (Kostelnik 2002: 143, 164). Зокрема, В. Бровченко відвідав Новий Сад, де зустрівся з очільником Союзу русинів та українців Югославії Юліаном Тамашем. Відвідав кафедру русинської мови університету в Новому Саді, села Руський Керестур та Дюрдево, де зустрівся із главою крижевацької єпархії греко-католиків Славомиром Микловшем. Було підписано план співпраці товариства «Україна» і Союзу русинів та українців Югославії (Ляхович 1990а).

Писала «Нова думка» про гастролі капели бандуристів «Кобзар» з Тернопільщини на запрошення Товариства української мови, літератури і

культури Воєводини та греко-католицьких парафій у Сремській Митровиці та Кулі (Ляхович 1991a). Своєю чергою русини та українці Воєводини їздили до України вивчати хореографію та здобувати інші навички (Kostelnik 2002: 146).

Висвітлювались контакти між українськими громадами різних югославських республік, зокрема, поїздки делегацій СРІУ до Воєводини, контакти загребського товариства з делегацією видавництва «Руське слово», участь мистецьких колективів у різноманітних культурних заходах тощо (Бурда 1991).

Широкий пласт матеріалу присвячено культурній діяльності земляків з-над Дунаю. Сюди можна віднести статті «Теперішній момент у культурі воєводинських русинів» Д. Лаяка, «Деякі особливості традиційної матеріальної культури та звичаїв українців у Воєводині» Р. Мизя, «Діяльність русько-української секції в Сремській Митровиці» Я. Пушкаша, «Культурне життя русинів Бачки та Сриму разом із Прикарпаттям» І. Удварі та інші (Kostelnik 2002: 42, 56–57, 71).

На сторінках часопису публікувалися матеріали про культурну маніфестацію «Червона ружа» у Руському Керестурі, першу українську ТБ-передачу на новосадському телебаченні, культурно-мистецьку діяльність української секції у Сремській Митровиці, про створення там Товариства української мови та культурно-розважальні вечори (так звані «бали») у тому ж населеному пункті (Ляхович 1990b; Мизь 1991; Kostelnik 2002: 74, 84, 175, 179).

Увага приділялася і закордонним поїздкам мистецьких колективів українців Воєводини, зокрема, керестурцям на фестивалі у Медзилаборцях, а колективу імені Івана Сенюка з Кулі – на фестивалі у Румунії та фестивалі «Берегиня» у Луцьку (Ляхович 1991d; Дудаш 1991).

Журнал активно висвітлював поточну діяльність русинів та українців у Воєводині у галузі освіти. Виходили статті про викладання материнської (рідної) мови у Новому Саді, публікувалася інформація про вихід підручника для українських учнів СФРЮ, серед авторів якого були й українці Воєводини – Слава Біленька з Вербасу та Михайло Ковач і Іван Терлюк з Нового Саду (Kostelnik 2002: 31, 51).

На сторінках часопису Янко Олеяр публікував серію дописів про шкільництво русинською мовою у Руському Керестурі (Олеяр 1990a).

Певну увагу «Нова думка» приділяла і релігійному життю українців Воєводини. Причому з ослабленням влади комуністів зростає частка таких матеріалів. Зокрема, описувалася робота новосадських адвокатів щодо повернення земельної власності руськокерестурському церковному товариству греко-католиків (Kostelnik 2002: 186).

Видавнича справа теж знайшла своє місце на сторінках «Нової думки». Зокрема, до сербсько-хорватської війни тут регулярно публікувалися огляди свіжих чисел «Шветлосци» – русинського видання у Сербії (Мудри 1990a; Мудри 1990b).

У журналі знаходимо інформацію про відзначення 45-річчя видавничого дому «Руське слово» у Новому Саді, представлення літературних творів Надії Ляхович, Ірини Гарді-Ковачевич, Юліана Тамаша, Штефана Гудака. Читачів знайомили і з монографічними працями, наприклад, до 30-ї річниці фестивалю «Червона ружа» (Ляхович 1991c; Мизь 1990).

Чимало матеріалів журнал присвятив етнографічним питанням культурної спадщини своїх земляків у Воєводині. Серед них – статті Б. Влахович «Весільні звичаї воєводинських русинів» та Ш. Гудака «Руські народні пісні у Югославії від Врабеля до Жганця і Тимка». У номерах 14-16 (за 1977 р.) у статті Є. Шашича «Слідами збирачів народних скарбів Михайла Ковача» подана інформація про красназців з Нового Саду: Михайла Туринського, Юлія Говлю, Михайла Нярадія, Михайла Джуно (Kostelnik 2002: 48–49, 98, 107).

У фокусі часопису були й наукові заходи на території Воєводини, присвячені русинській та українській культурі, за участі науковців з-за кордону (Розгварка о рускей и украинскей култури у Новим Садзе 1991).

Чи не найбільше інформації про воєводинських русинів і українців «Нова думка» подавала у контексті їхньої історії та переселення на Балкани.

Окремі матеріали – як-от «Деякі особливості традиційної матеріальної культури та звичаїв українців у Воєводині» (автор – Роман Мизь) та «Русини Вербасу та Коцура у революційному русі та народно-визвольній боротьбі 1941-45 рр.» (автор – Володимир Бильний) – ще 1972 р. планували видати як Збірник праць І наукової наради русинів і українців Хорватії. Через фінансові труднощі справу відклали. Окремі матеріали друкувалися у наступних номерах «Нової думки», а сам збірник у дещо підкоригованому вигляді вийшов через 17 років під назвою «Думки з Дунаю» як № 1 (Kostelnik 2002: 27, 28).

Серед загальних історичних праць «Нова думка» друкувала роботи Ф. Лабоса «Переселення русинів з Горниці до Бачки та Сриму», «Історія русинів Бачки, Сриму і Славонії 1745-1918», Я. Сабадоша – «Русини та українці Югославії між двома світовими війнами», історична розвідка чеського науковця Франтішека Тихого «Югослов'янські русини», «Галицька періодика міжвоєнного часу про українську еміграцію в Югославії» М. Литвина (Kostelnik 2002: 52, 54, 107, 115, 180).

Серію публікацій присвячено 100-річчю переселення українців на Балкани, зокрема, заходам влітку 1990 р. у Кулі, організованим місцевим КМТ ім. Івана Сенюка Вуйка та Товариством української мови, літератури і культури Воєводини (Такач 1990а). До цієї дати журнал публікував працю Володимира Ноти «Шляхом довгим, тернистим...» (Нота 1990).

Чимало матеріалів історичного характеру присвячено відомим сподвижникам, діячам національного руху, знаним представникам культури. Це, зокрема, історична стаття І. Удварі з Ниредьхазі «Керестурець Михайло Мункачі – славіст-бібліотекар», «Велике діло Володимира Гнатюка за югославських русинів» В. Костелника (Kostelnik 2002: 99, 184) та ін. Висвітлювався і 100-річний ювілей з дня народження П. Різничя-Дяді, який святкували у Руському Керестурі 1990 р. (Олеяр 1990b)

Часопис публікував і важливі документи з історії переселення та перших років перебування нашої діаспори на південнослов'янських землях. Серед них – перша письмова пам'ятка бачванських русинів (лист пароха греко-католицької парафії Руського Керестура Георгія Росія від 1756 р.). До 175-річчя з дня народження Якова Головацького «Нова думка» опублікувала «Лист з Коцура Григорія Шооша Яковові Федоровичу Головацькому з 1860 року». У статті М. Мушинки

«Голос коцурського русина сторічної давнини» йдеться про лист коцурського кравця Івана Югика, опублікований у львівському щомісячнику «Правда» за 1889 рік, де він описує звичаї своїх земляків. Стаття Р. Мизя «Знайдено нові документи про переселення русинів до Бачки» розповідає про документи 1757-1776 рр., що стосуються Руського Керестура та Коцура (Kostelnik 2002: 97, 142, 146, 149).

Низку матеріалів присвячено окремим осередкам русинсько-української діаспори у Воєводині. Так, Новому Саду присвячені «Два століття русинів у Новому Саді», Керестуру – «Сценічна адаптація життя Руського Керестура у др. пол. XIX ст. Керестурське весілля» В. Костельника і Я. Олеяра та «Монографія Руського Керестура» того ж Я. Олеяра (Довгий 1990; Керечанин 1991); Коцуру – «Хроніка Коцура» В. Більні (Більня 1990а; Більня 1990b); Митровиці – стаття М. Ляховича «Русини у Сримській Митровиці» (Kostelnik 2002: 59, 135).

Період участі русинсько-української діаспори у Другій світовій війні представлений інформацією про видані СРiУ книги «Русини та українці у національно-визвольній боротьбі 1941-45» та «Іван Сенюк-Вуйко – народний герой Югославії» (Kostelnik 2002: 120).

Серед інших історичних матеріалів часопису – спогади Ю. Шерегія про відвідини Бачки та Сриму, «Етнологічний внесок у вивчення русинів у Беркасовому», стаття Іштвана Удварі «Шевченко і бачвансько-сримські русини» (Kostelnik 2002: 30, 37, 145).

З великим ентузіазмом редакція «Нової думки» сприйняла інформацію про підготовку до створення єдиного Союзу русинів і українців Югославії та активно висвітлювала ці заходи (Kostelnik 1990; Такач 1990b). Зокрема, друкувалися повідомлення про засідання президії союзу русинів і українців Югославії, починаючи з 23 червня 1990 р., оприлюднено план співпраці Союзу русинів й українців Югославії та його регіональних підрозділів на 1991 рік (Ляхович 1991e; Такач 1990c) тощо.

Часопис також розповідав про діяльність інших організацій: про річні збори Товариства української мови, літератури і культури Воєводини (Ляхович 1991b), про створення наприкінці 1990 року у Руському Керестурі товариства «Руська матка» та дискусії навколо її ідеології (Ляхович 1991f).

На початку 1990-х Югославія ще залишалася єдиною державою, тож контакти між русинами та українцями з обидвох боків Дунаю були досить тісні. Однак сербсько-хорватська війна змінила пріоритети висвітлення подій.

Дезінтеграційні процеси в соціалістичній Югославії, що прискорилися з 1990 р., суттєво вплинули на висвітлення життя та історії воєводинських українців у «Новій думці». На час виходу № 90 (1991 р.) зв'язки між Вуковаром і Руським Керестуром вже були розірвані, і редактор Владо Костельник працював над випуском у друкарні сам. Ще кілька співробітників журналу переїхали на територію Сербії: Юліана Фурмінц до Бачки Тополі, Михайло Ляхович – до Сримської Митровиці (Kostelnik 2002: 186–187, 211–212).

9 листопада 1991 р., вже у Загребі, після переїзду редакції із Вуковару, було прийнято рішення розірвати зв'язки із друкарнею «Руське слово» у Руському Керестурі, а СРiУ РХ вийшов зі складу СРiУ Югославії (Такач 1991a).

В умовах сербсько-хорватської війни інформація про воєводинських русинів фактично зникла зі сторінок часопису і носила радше спорадичний характер. Так, у воєнному виданні «Нової думки» за 1993 р. (№ 92/93) у рубриці «Світ з нами» опубліковано листи підтримки русинів Бачки на адресу земляків з Вуковару, Петровців та Миклушевців. Надруковано відкритого листа 24 лютого 1992 р. Товариства української мови, літератури і культури Воєводини на адресу низки міжнародних організацій, югославської та сербської влади з описом страждань русинів й українців Славонії та вимогою зупинити геноцид щодо них (Терлюк 1991). У № 94/95 оприлюднено листа СРiУ Югославії президентові Югославії зупинити геноцид русинсько-українського населення з боку сербських паравійськових формувань у Східній Славонії та лист-звернення Союзу до українського президента Л. Кравчука (Kostelnik 2002: 229).

У військових обставинах русини й українці не мали можливості вести співпрацю зі співвітчизниками у Сербії та Боснії, яка до того була регулярна. У згаданих республіках примусово мобілізували русинів й українців і гнали їх, всупереч бажанню, воювати проти їхніх земляків на хорватському боці (Доповідь на XVI зустрічі національностей сусідніх країн 1991).

Загалом воєнні видання «Нової думки» згадують сербських русинів та українців майже виключно у контексті збройного протистояння у Східній Славонії. Так, часопис передрукував статтю С. Константиновича у «Руському слові» про страждання під окупацією та інформацію про збори 3 лютого 1992 р. у Новому Саді так званого «Громадського парламенту», організованого Руською маткою. На них обговорювали ситуацію та шляхи допомоги землякам з Хорватії (Константинович 1991). У № 94/95 за 1992 р. опубліковано листа неназваного читача з Воєводини про сербську пропаганду в автономному краї та зруйнований Вуковар. Там же зазначено, що активісти СРiУ Югославії під час візиту до редакції газети «Борба» скаржилися на геноцид щодо земляків за Дунаєм, побоюючись такої ж долі стосовно себе (Миливоевич 1992).

Воєнне видання № 96/97 передрукувало матеріали «Руського слова» про ситуацію в окупованих Миклушевцях, заселених переважно русинами та українцями, а також повідомило про збір мешканцями Керестура та Коцура гуманітарної допомоги для своїх земляків у Хорватії, постраждалих від війни (Такач 1992).

Водночас той же номер уперше за тривалий період подає інформацію невійськового характеру, зокрема, про мову русинів Воєводини. Наступні числа «Нової думки» публікують по одній замітці щодо земляків у Сербії, зокрема, про їхню видавничу діяльність (№ 98/99 за 1993 р.), громадських діячів (№101/102 за 1997 р.) та візит делегації до Словаччини у 1978-1979 рр. (№ 105 за 1998 р.).

Г. Такач та В. Костельник констатували, що через війну зв'язки з русинами та українцями Воєводини і Боснії були неможливі, а співробітники «Нової думки» з інших республік – недоступні (Kostelnik 2002: 230).

Лише з 2001 р. (у № 116) починають з'являтися регулярні повідомлення про життя земляків із Сербії, зокрема, співпрацю хорватських русинів та українців з русинами Воєводини («Костельникова ешень» отримана и того октобра 2001).

Поступово почало відновлюватись подання інформації різного характеру про воєводинських українців. Зокрема, на сторінках «Нової думки» на початку ХХІ ст. можна прочитати про фестиваль української культури «Калина» у Кулі, фестиваль русинської народної пісні «Ружова заградка», фестиваль культури русинів та українців Сербії та Чорногорії «Червона ружа» у Руському Керестурі, співпрацю миклушевського КПП «Яким Говля» із будинком культури у Керестурі, гастрольну діяльність театральньо-драматичної студії «Арт» РНТ «Дядя» з Руського Керестура. Розглядалися події релігійного життя у Руському Керестурі, видавнича діяльність «Руського слова», книжкові новинки тамтешніх письменників та науковців (Гаргай 2004; Горняк 2005; Дітко 2005; Ерделі 2004а; Лікар 2005b).

Як і у передвоєнний період, значну увагу приділено історичним матеріалам. Так, до 80-ї річниці заснування Союзу русинських школярів подана детальна історія створення Руського народно-просвітнього товариства у 1919 р. у Новому Саді, тогочасна дискусія про ототожнення русинів з українцями, створення та діяльність русинської молоді у Коцурі, Дюрдево, Руському Керестурі (Лікар 2005а).

Актуальним залишилося висвітлення постаті Гавриїла Костельника крізь призму його зацікавлення усіма південнослов'янськими русинами – і бачванськими, і славонськими (Лікар 2004).

Не минули увагою і спортивне життя: можемо знайти матеріали про футбольні команди «Русин» з Керестуру та «Іскра» з Коцура та інформацію про діяльність Організаційного комітету спортивних ігор населених пунктів, де проживає наша діаспора, із залученням представників Вербасу, Руського Керестура, Коцура, Дюрдева, Нового Саду (Ерделі 2004b).

Загалом слід констатувати, що «Нова думка» стала своєрідною енциклопедією-літописом життя і роботи, минулого і сучасного, просвіти і культури русинів та українців не лише Хорватії, а й Боснії та Воєводини. Варто погодитися із багаторічним редактором цього часопису В. Костельником, що «у „Новій думці”, як у дзеркалі, відображено життя русинів та українців не тільки Хорватії, а й усієї Югославії» (Kostelnik 2002: 82).

Таким чином, з часу свого заснування журнал «Нова думка» активно висвітлював такі теми воєводинських русинів та українців: історію переселення русинів та українців до Бачки та Срієму; діяльність громадських діячів на національній ниві; активність культурно-мистецьких товариств, зокрема, гастролі серед хорватських українців; створення СРІУ Югославії (новий тренд 1990 р.). Сербсько-хорватська війна різко зменшила кількість інформації про воєводинських українців на шпальтах «Нової думки», однак з початком ХХІ ст. інтерес до своїх земляків із сусідньої держави відновився.

Використана література

- Бильня, Владимир. Хроніка Коцура (VII). Нова думка 81, 1990: 38–41.
[Bil'nâ, Vladimir. Hronika Kocura (VII). Nova dumka 81, 1990: 38–41]
Бильня, Владимир. Хроніка Коцура (VIII). Нова думка 82, 1990: 37–38.
[Bil'nâ, Vladimir. Hronika Kocura (VIII). Nova dumka 82, 1990: 37–38]

- Бурда, Славко. З літопису нашого КОТ у Загребі (I). Нова думка 89, 1991: 8.
[Burda, Slavko. Z litopisu našogo KOT u Zagrebi (I). Nova dumka 89, 1991: 8]
- Гаргай, Любича. Водица – каплічка у керестурским хотаре. Нова думка 127, 2004: 32–33.
[Gargaj, Lûbica. Vodica – kaplička u keresturskim hotare. Nova dumka 127, 2004: 32–33]
- Горняк, Михайло. Обсяжно о нукашней структури руского языка. Нова думка 129, 2005: 39–40.
[Gornâk, Mihajlo. Obsâžno o nukašněj strukturі ruskogo âzika. Nova dumka 129, 2005: 39–40]
- Дітко, Лела. После Петровцох «Барон Минхаузен» и у Вуковаре. Нова думка 129, 2005: 22.
[Dîtko, Lela. Posle Petrovcoh «Baron Minhauzen» i u Vukovare. Nova dumka 129, 2005: 22]
- Довгий, Василь. Заклик пам'яти. Нова думка 84, 1990: 22–23.
[Dovgij, Vasil'. Zaklik pam'âti. Nova dumka 84, 1990: 22–23]
- Доповідь на XVI зустрічі національностей сусідніх країн. Нова думка 90/91, 1991: 28–29.
[Dopovid' na XVI zustriči nacional'nostej susidnih kraïn. Nova dumka 90/91, 1991: 28–29]
- Дудаш, Лариса. Керестурци на фестивале у Медзилаборцох. Нова думка 89, 1991: 14.
[Dudaš, Larisa. Keresturci na festivalê u Medzilaborcoh. Nova dumka 89, 1991: 14]
- Ерделі, З. Знова у Водици. Нова думка 127, 2004: 31.
[Erdeli, Z. Znova u Vodici. Nova dumka 127, 2004: 31]
- Ерделі, З. Керестурцом и коцурцом перши места. Нова думка 127, 2004: 50.
[Erdeli, Z. Keresturcom i kocurcom perši mesta. Nova dumka 127, 2004: 50]
- Керечанин, В. Позарядово добре діло автора и видавача. Нова думка 88, 1991: 20–21.
[Kerečanin, V. Pozarâdovo dobre dilo avtora i vidavača. Nova dumka 88, 1991: 20–21]
- Константинович, Стеван. Вачки Русини о нашей трагедії. Нова думка 92/93, 1991: 32.
[Konstantinovič, Stevan. Vački Rusini o našej tragediï. Nova dumka 92/93, 1991: 32]
- Костелник, Владо. Пред снованьом Союзу Русинох и Українцох Югославії. Нова думка 80, 1990: 10–11.
[Kostelnik, Vlado. Pred snovan'om Souzū Rusinoh i Ukraïncoh Ūgoslavii. Nova dumka 80, 1990: 10–11]
- «Костельникова ешень» отримана и того октобра. Нова думка 116, 2001: 28.
[«Kostel'nikova ešen'» otrimana i togo oktobra. Nova dumka 116, 2001: 28]
- Лікар, Дюро. Гавриїл Костельник. Нова думка 127, 2004: 42–43.
[Lîkar, Dûro. Gavriil Kostel'nik. Nova dumka 127, 2004: 42–43]
- Лікар, Дюро. Организоване руской младежи, школярох и студентох. Нова думка 129, 2005: 18–20.
[Lîkar, Dûro. Organizovanê ruskoj mladeži, školâroh i studentoh. Nova dumka 129, 2005: 18–20]
- Лікар, Дюро. Отримана рочна шхадзка КУД «Яким Говля» у Миклошевцох. Нова думка 128, 2005: 22.
[Lîkar, Dûro. Otrimana ročna shadzka KUD «Âkim Govlâ» u Mikloševcoh. Nova dumka 128, 2005: 22]
- Ляхович, Михайло. Володимир Бровченко перебував у Югославії. Нова думка 84, 1990: обкл. 2.
[Lâhovič, Mihajlo. Volodimir Brovčenko perebuvav u Ūgoslavii. Nova dumka 84, 1990: obkl. 2]

- Ляхович, Михайло. Програми навчання руської і української мов виконані повністю. *Нова думка* 81, 1990: 8.
 [Lâhovič, Mihajlo. Programi navčannâ rus'koï i Ukraïns'koï mov vikonanî povnistû. *Nova dumka* 81, 1990: 8]
- Ляхович, Михайло. Гастроли Струсівської капели біля Тернополя з України у Вуковарі, Сремській Митровиці, Кулі та Кучурі. *Нова думка* 86, 1991: 29.
 [Lâhovič, Mihajlo. Gastrolî Strusivs'koï kapeli bilâ Ternopolâ z Ukraïni u Vukovari, Srems'kij Mitrovici, Kuli ta Kucuri. *Nova dumka* 86, 1991: 29]
- Ляхович, Михайло. Зроблено великий крок вперед. *Нова думка* 88, 1991: 16.
 [Lâhovič, Mihajlo. Zrobleno velikij krok vpered. *Nova dumka* 88, 1991: 16]
- Ляхович, Михайло. «Крижни драги». *Нова думка* 86, 1991: 43.
 [Lâhovič, Mihajlo. «Križni dragi». *Nova dumka* 86, 1991: 43]
- Ляхович, Михайло. На святі «Берегиня» у Луцьку в Україні: вуковарці та кулянці. *Нова думка* 89, 1991: 6.
 [Lâhovič, Mihajlo. Na svâtî «Bereginâ» u Luc'ku v Ukraïni: vukovarci ta kulânci. *Nova dumka* 89, 1991: 6]
- Ляхович, Михайло. Організаційна структура пристосовується потребам. *Нова думка* 87, 1991: 5.
 [Lâhovič, Mihajlo. Organizacijna struktura pristosuuet'sâ potrebam. *Nova dumka* 87, 1991: 5]
- Ляхович, Михайло. Основана «Руска матка» у Руским Керестуре: але програмні основи одручени. *Нова думка* 86, 1991: 40.
 [Lâhovič, Mihajlo. Osnovana «Ruska matka» u Ruskim Keresture: alê programni osnovi odruceni. *Nova dumka* 86, 1991: 40]
- Мизь, Роман. Розкриті жіноче серце. *Нова думка* 82, 1990: 31.
 [Miz', Roman. Rozkrite žinoče serce. *Nova dumka* 82, 1990: 31]
- Мизь, Роман. Перша українська телевізійна передача у Воєводині. *Нова думка* 89, 1991: 7.
 [Miz', Roman. Perša Ukraïns'ka televizijna predača u Voëvodini. *Nova dumka* 89, 1991: 7]
- Миливоєвич, Ц. Пушце нас най жиєме. *Нова думка* 94/95, 1992: 23.
 [Milivoëvič, C. Pušce nas naj žiême. *Nova dumka* 94/95, 1992: 23]
- Мудри, Василь. «Шветлосц» число 1/90. *Нова думка* 81, 1990: 34.
 [Mudri, Vasil'. «Švetlosc» čislo 1/90. *Nova dumka* 81, 1990: 34]
- Мудри, Василь. «Шветлосц» число 2. Марец-април 1990 р. *Нова думка* 82, 1990: 33.
 [Mudri, Vasil'. «Švetlosc» čislo 2. Marec-april 1990 r. *Nova dumka* 82, 1990: 33]
- Нота, Володимир. Шляхом довгим, тернистим... (III). *Нова думка* 84, 1990: 11–12.
 [Nota, Volodimir. Šlâhom dovгим, ternistim... (III). *Nova dumka* 84, 1990: 11–12]
- Олеяр, Янко. 239 роки школства на руским язiku у Югославиі (XII). *Нова думка* 82, 1990: 28–29.
 [Olêâr, Ânko. 239 roki školstva na ruskim âziku u Ūgoslavii (XII). *Nova dumka* 82, 1990: 28–29]
- Олеяр, Янко. З нагоди 100-рочниці народзєня Петра Ризнича Дяді. *Нова думка* 81, 1990: 22–23.
 [Oleâr, Ânko. Z nagodi 100-ročnici narodzenâ Petra Rizniča Dâdi. *Nova dumka* 81, 1990: 22–23]
- Розгварка о рускей и украинскей култури у Новим Садзе. *Нова думка* 87, 1991: 23.
 [Rozgvarka o ruskej i Ukraïnskej kulturi u Novim Sadze. *Nova dumka* 87, 1991: 23]

- Такач, Гавриїл. Врочисте відзначення ювілею в Кулі. Нова думка 83, 1990, обкл. 3.
[Такач, Gavriil. Vročiste vidznačennâ ûvileû v Kuli. Nova dumka 83, 1990, obkl. 3]
- Такач, Гавриїл. Основи Союзу Руснацох и Українцох Югославії. Нова думка 81, 1990: 6.
[Такач, Gavriil. Osnovani Soûzu Rusnacoh i Ukraïncoh Ūgoslavii. Nova dumka 81, 1990: 6]
- Такач, Гавриїл. Перши кроцаї спрам заядніцтва и дїйносци. Нова думка 82, 1990: 14.
[Такач, Gavriil. Perši krocaï spram zaâdnictva i dïjnosci. Nova dumka 82, 1990: 14]
- Такач, Гавриїл. Вельки препенки у організації роботи Союзу. Нова думка 90/91, 1991: 14–15.
[Такач, Gavriil. Vel'ki premenki u organizacii roboti Soûzu. Nova dumka 90/91, 1991: 14–15]
- Такач, Гавриїл. Миклошевска воєна хронологія (4). Нова думка 96/97, 1992: 5–9.
[Такач, Gavriil. Mikloševska voëna hronologîâ (4). Nova dumka 96/97, 1992: 5–9]
- Терлюк, Іван. Відкритий лист. Нова думка 92/93, 1991: 31.
[Terlûk, Ivan. Vidkritij list. Nova dumka 92/93, 1991: 31]
- Kostelnik, Vlado. *U bitku svojega naroda: 30 godina «Nove dumke»*. Vukovar : Savez Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske, 2002.

Микола Нахирни

УКРАЇНСКА ДИЈАСПОРА СРБИЈЕ НА СТРАНИЦАМА „НОВЕ ДУМКЕ”

Резиме

Часопис „Нова Думка” је првобитно био издање Савеза Русина и Украјинаца Хрватске, те је активно пратио живот украјинских заједница у суседним републикама Југославије – Србији и Босни. На страницама овог периодичног издања су објављивани чланци и истраживања о историји досељавања Украјинаца на територију Војводине, њиховом културном и уметничком животу, сарадњи различитих украјинских удружења. Почетком рата деведесетих година 20. века, односи између Украјинаца који су живели у овим бившим југословенским републикама су постали отежани, што је довело до наглог пада заступљености текстова о војвођанским сународницима у „Новој думки“. Међутим, са завршетком оружаног сукоба контакти су се постепено обнављали, а у часопису су се поново појавили чланци о Украјинцима у Војводини. Од 2014. године, када је „Нова думка” постала искључиво русинско издање, интересовање за украјинске теме поново је нагло опало.

Кључне речи: Нова Думка, Војводина, Хрватска, Украјинци, Русини, публикације.